

สลัด สุขชี

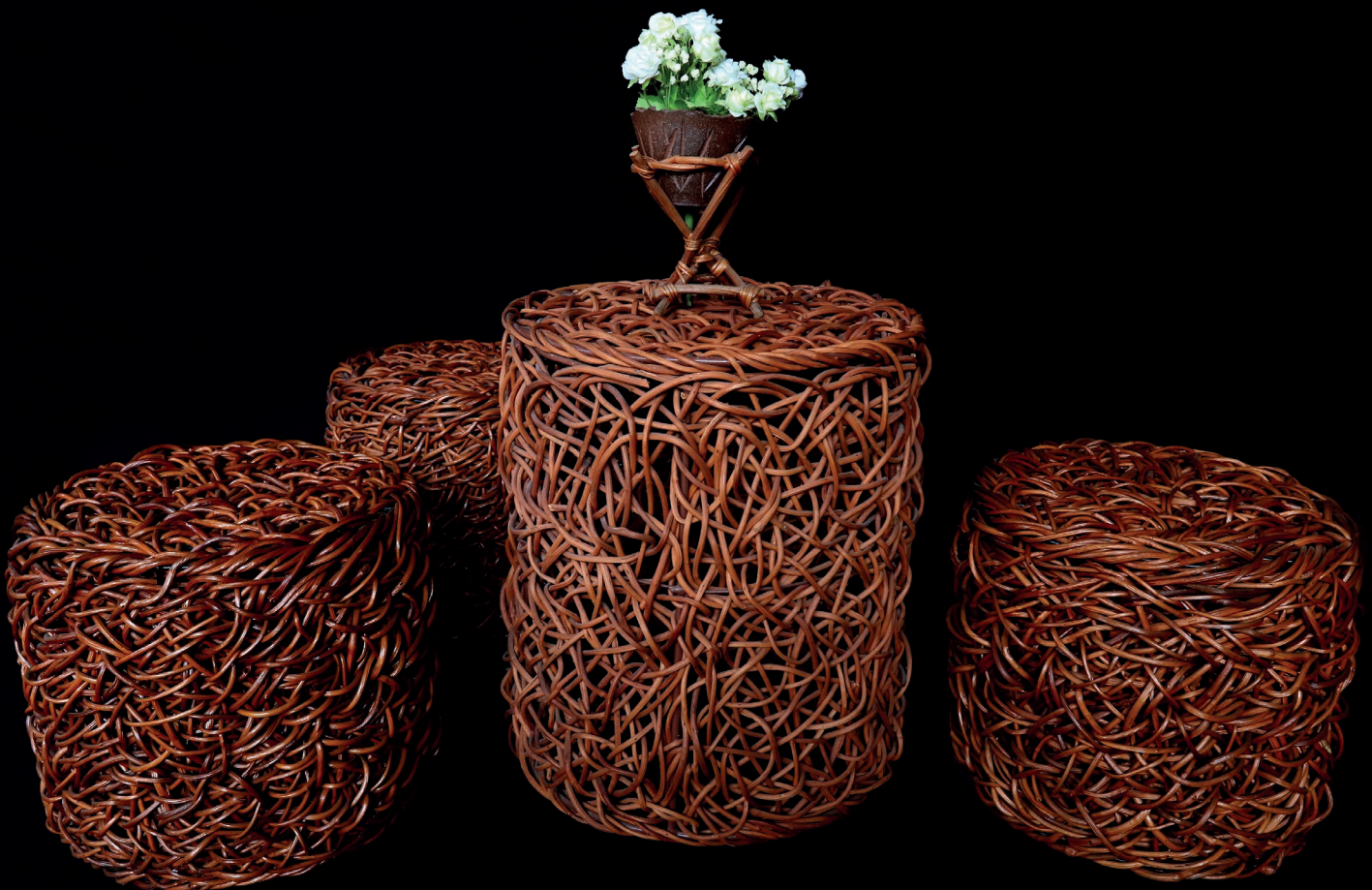
เครื่องจักสานเถาวัลย์แดง

“ พืชที่คนมองไร้ค่าเมื่อนำมาสร้างสรรค์ เปลี่ยนรูปลักษณะใหม่
ก็สามารถสร้างมูลค่าได้ เจกเช่นกับทุกสิ่งรอบตัวที่ล้วนมีคุณค่าในตัวของมัน
อยู่ที่ใครจะสามารถดึงคุณสมบัติเหล่านั้นออกมาใช้ได้อย่างมีประโยชน์ที่สุด ”

“เครื่องจักสานเถาวัลย์แดง” เป็นงานหัตถกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นจาก “เถาวัลย์แดง” พืชไม้เลื้อยชนิดหนึ่ง ที่พบขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากในแถบจังหวัดราชบุรี มีคุณสมบัติพิเศษมีความเหนียว และความคงทน คนในสมัยโบราณจะใช้เถาวัลย์แทนเชือก ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุตสาหกรรมมีการผลิตเชือกขึ้นมาทดแทนการใช้เถาวัลย์ทำให้การใช้เถาวัลย์เป็นเชือกก็เลือนหายไป จึงได้มีการคิดค้นนำเถาวัลย์แดงมาใช้ประโยชน์ นำมาสานเป็นเครื่องใช้รูปแบบต่างๆ ได้หลากหลายรูปแบบทั้งเครื่องใช้ เครื่องประดับตกแต่ง เช่น กระเช้าผลไม้ ตะกร้าสำหรับใส่ของ ห่วงแขวนผ้า เก้าอี้นั่งรูปสัตว์ต่างๆ แต่รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมโดยทั่วไปมักเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทตะกร้าสาน เช่น ตะกร้าสำหรับใส่ของขวัญ ของชำร่วย เพื่อนำไปแจกผู้ใหญ่ ตะกร้าใส่บาตรสำหรับใส่ของสำหรับไปทำบุญ เป็นต้น เครื่องจักสานจากเถาวัลย์แดงจึงกลายเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นของจังหวัดราชบุรีมาจนถึงปัจจุบันนี้

เก้าอี้ถ้าวลัยแดง

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

นายสลัด สุขซี เป็นชาวจังหวัดราชบุรี แต่เล็กจนเติบโตอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อุดมไปด้วยพืชพรรณานาชนิด โดยเฉพาะเถาวัลย์แดง ที่เป็นวัตถุดิบที่มีอยู่มากและหาได้ง่ายในท้องถิ่น วันหนึ่งนายสลัดได้เกิดแรงบันดาลใจจากการได้เห็นนกกำลังคาบกิ่งเถาวัลย์เพื่อนำไปใช้สร้างรังเป็นที่ยู้อาศัย นกได้คาบและนำเถาวัลย์มาจัดวางเป็นรังอย่างไม่เป็นระเบียบ แต่กลับดูแข็งแรงและคงทน นายสลัดจึงเกิดแนวคิดด้วยการนำเถาวัลย์แดงมาสานเกี่ยวกันไปมาให้เหมือนรังนก โดยทดลองสานเป็นกระเช้าด้วยการนำเถาวัลย์แดงสานไขว้ไปมาอย่างไม่เป็นระเบียบเฉกเช่นเดียวกับรังของนก ผลออกมากลับดีเกินคาด เพราะกระเช้าที่สร้างสรรค์ขึ้นมีความแน่นเหนียวและทนทาน ไม่หลุดและคลายตัวได้ง่ายเหมือนกับการใช้พืชชนิดอื่นๆ จึงทำให้นายสลัดริเริ่มสร้างสรรค์ในการนำเถาวัลย์แดงมาเป็นวัตถุดิบหลักในการทำงานจักสานอย่างจริงจังตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลายาวนานกว่า 40 ปี

เก้าอี้ถักวัลย์แดงรูปควาย

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

การผลิตเครื่องจักสานเถาวัลย์แดง ถือได้ว่าเป็นการใช้พืชที่ทุกคนมองข้ามอย่างเถาวัลย์แดงนำมาใช้ประโยชน์ และยังมีใครทำมาก่อน นายสลัดเริ่มจากการลองผิดลองถูก และเรียนรู้วิธีการสร้างผลงานด้วยตนเอง นำมาทดลองขัดและสานจนเกิดเป็นชิ้นงานรูปทรงต่างๆ โดยนายสลัดเลือกทำกระเช้าเป็นชิ้นแรกได้สำเร็จและมีความทนทานแตกต่างจากการใช้หวายเนื่องจากเถาวัลย์แดงมีความเหนียวและยืดหยุ่นมากกว่าสามารถยืดและดัดเป็นรูปทรงต่างๆ ได้ง่าย

เทคนิคสำคัญสำหรับการสร้างสรรค์งานหัตถกรรมจักสานเถาวัลย์แดง คือ การนำเส้นเถาวัลย์ไปแช่น้ำประมาณ 2-3 ชั่วโมง แล้วนำไปผึ่งแดดให้แห้งสนิท เส้นเถาวัลย์ที่ได้จะนิ่มสามารถนำมาดัด สานได้ง่าย โดยที่เส้นเถาวัลย์ไม่แตกหัก จะไม่นิยมนำเถาวัลย์แดงสดๆ มาสาน เพราะเมื่อทิ้งไว้จนแห้งเถาวัลย์จะแตกหรือมีรอยร้าว ไม่สวยงาม เมื่อสานเสร็จแล้วทาเคลือบด้วยน้ำมันแก้วให้งานคงทนมากขึ้น และสามารถเก็บรักษาไว้ได้นาน

เถาวัลย์แดงที่เหมาะสมสำหรับการนำมาสานจะต้องคัดเลือกเถาวัลย์แดงที่มีอายุ 1-2 ปีขึ้นไป เพราะถือเป็นเถาวัลย์ที่มีคุณภาพ สีสวย เหนียว ไม่เปราะง่าย เมื่อได้มาแล้วต้องนำมาตัดใบก้านออกให้หมดแล้วขูดเป็นวงกลมให้มีขนาดเล็กกว่าภาชนะที่จะใช้ลงไปต้ม

การต้มเถาวัลย์แดงก็เพื่อให้สามารถรูดลอกเปลือกด้านนอกออกได้ง่าย โดยการต้มในน้ำสะอาดราว 4-5 ชั่วโมง จนกระทั่งเปลือกเถาวัลย์เปื่อยสามารถลอกออกได้ง่าย ต่อจากนั้นนำเถาวัลย์ที่ลอกเปลือกออกแล้วไปตากแดดให้แห้งสนิท 3-5 วัน แขนงเก็บไว้ในร่มเพื่อป้องกันเชื้อรา

เก้าอี้พระจันทร์เสี้ยว

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

งานจักสานเถาวัลย์แดงผลงานนายสลัด จะมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นกว่างานจักสานที่เห็นโดยทั่วไปด้วยรูปลักษณะผลงานที่มีสีแดงเข้มที่นายสลัดใช้วิธีการนำเถาวัลย์ที่ต้มและล้างยางออกแล้วมาตากแดดบนพื้นถนนหรือพื้นปูน ความร้อนจากพื้นถนนหรือพื้นปูนมีความร้อนสูงทำให้เส้นเถาวัลย์แห้งเร็วและสีของเถาวัลย์จะออกเป็นสีแดงเข้ม จึงทำให้เมื่อนำมาสานขัดกันเป็นผลิตภัณฑ์จึงมีความโดดเด่นที่ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์จักสานเถาวัลย์แดงที่มีสีแดงเข้มแตกต่างจากงานจักสานโดยทั่วไป

เอกลักษณ์อันโดดเด่นอีกประการในการสานชิ้นรูปที่นายสลัดคิดค้น จนทำให้ผลงานเป็นที่รู้จักมีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน คือ การสานเลียนแบบรังนกด้วยการนำเถาวัลย์มาสานชิ้นรูปอย่างไม่เป็นระเบียบแต่ชิ้นงานกลับให้ความแข็งแรงคงทนกว่าการสาน ชัด ในรูปแบบอื่น และจะไม่นิยมเคลือบเงาผลงาน เพราะต้องการให้ผลงานทุกชิ้นมีความคล้ายคลึงและคงความเป็นธรรมชาติมากที่สุด

ด้วยทักษะฝีมือเชิงช่างเฉพาะตัว ประกอบกับความอดทนและความใส่ใจในทุกรายละเอียด ทำให้ผลงานจักสานจากเถาวัลย์แดงของนายสลัดเป็นที่ยอมรับในวงกว้างของทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มาจนถึงในปัจจุบัน

กรอบรูปอเนกประสงค์

การถ่ายทอดความรู้และการพัฒนาผลงาน

นายสลัดไม้หยุดนิ่งที่จะพัฒนาผลงานของตนเองอยู่เสมอ จากในอดีตที่จักสานขึ้นเพียงเป็นตะกร้าหรือกระเช้าได้ถูกพัฒนาเป็นสินค้าขนาดใหญ่เพื่อการตกแต่งบ้าน และพัฒนาให้มีความแปลกใหม่และทันสมัยอยู่เสมอเพื่อให้ลูกค้ามีทางเลือกมากขึ้น โดยเฉพาะต้องการให้ผลงานทุกชิ้นสามารถตอบสนองต่อการใช้งานในชีวิตประจำวันได้จริง และยังมีการยกระดับการทำเฟอร์นิเจอร์จากเครื่องจักสานเถาวัลย์แดงอีกด้วย เครื่องจักสานเถาวัลย์แดงของนายสลัดได้รับการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานให้แตกต่างและแปลกตาด้วยรูปแบบใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องจนทำให้ชาวต่างชาติ นิยมและชื่นชอบ จนกระทั่งมีความต้องการผลงานจักสานเถาวัลย์แดงเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นายสลัดยังเป็นผู้ที่ให้ผู้ต้องขังในเรือนจำมีส่วนร่วมในการหารายได้จากการจักสานเถาวัลย์แดง ด้วยความเสียสละในการถ่ายทอดความรู้และกระบวนการทำ อย่างไม่หวงวิชา ทำให้ผู้ต้องขังสามารถทำเครื่องจักสานหาเงินเสริมได้สำเร็จ อีกทั้งนายสลัดไม่ละทิ้งคนในชุมชนและบุคคลทั่วไปที่ต้องการเข้ามาเรียนรู้งานเครื่องจักสานเถาวัลย์แดงอย่างเต็มใจ เพียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าอยากให้งานจักสานที่ตนเองสร้างขึ้นมาคงอยู่ได้ในสังคมในยุคนี้และต่อไป รวมระยะเวลามากกว่า 40 ปีแล้ว

นายสลัดยังคงถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคนิคต่างๆ ในการทำเครื่องจักสานเถาวัลย์แดงให้คงอยู่ โดยถ่ายทอดให้ลูกสาวผู้เป็นทายาทของตน กระทั่งในปัจจุบันลูกสาวได้ทำตามความต้องการของผู้เป็นพ่อ ด้วยการร่วมเปิดโรงงานผลิตเครื่องจักสานกับนายสลัด และกลายเป็นแหล่งผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญระดับประเทศ

ตะกร้าเถาวัลย์แดง

แจกันเถาวัลย์แดง

นายสไลด์ สุขชี

ประเภทเครื่องจักสาน เถาวัลย์แดง

 14 ตุลาคม 2491

 12 หมู่ 3

ตำบลพงสวาย อำเภอเมือง

จังหวัดราชบุรี 70000

 081 - 754 - 1657